17.11.2021 LSSAVI/17518/2021

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuolto

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 10.11.2021

Lausunto MmV:lle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain sekä eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 205/2021 vp)

Johdanto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) suorittamassa valvonnassa on todettu, että lääkkeitä luovutetaan varalle ilman lääkeluovutussopimuksia ja lainsäädännön edellyttämiä vuotuisia käyntimääriä. Lisäksi on todettu, että sekä tuotantotiloilla että eläinlääkäreillä on huomattavia määriä vanhentuneita lääkkeitä varastoissa. Kirjanpito lääkityksistä on myös usein puutteellista ja sähköisen kirjanpidon tietojen saannissa on vaikeuksia eikä tietojen autenttisuuden varmistaminen ole mahdollista.

Yleistä

Aluehallintovirasto esittää huolensa siitä, että turkiseläinten ja elintarviketuotannosta poistettujen hevoseläinten lääkitseminen jää ehdotetun lain nojalla edelleen vaille yksiselitteistä sääntelyä.

Aluehallintovirasto katsoo, että lainsäädännön käytettävyyden kannalta erityisesti tuotantoeläinten määritelmät tulisi esittää yksiselitteisesti. Eläinsuojelulain (247/1996) 5 a §:n 2 momentin mukaan tuotantoeläimellä tarkoitetaan elintarvikkeiden, villan, nahan tai turkisten tuotantoa varten taikka muussa tuotantotarkoituksessa kasvatettavaa tai pidettävää eläintä. Ilman lääkitsemislaissa olevaa sääntelyä, muiden kuin elintarviketuotannossa olevien eläinten lääkekirjanpidosta säädetään vain eläinsuojelulain 26 a §:n 1 momentissa, jonka mukaan tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän on pidettävä kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja kuolleiden eläinten lukumääristä. Tämä jättää liikaa tulkinnanvaraa ja johtaa epäyhdenmukaisiin käytäntöihin.

Yksityiskohtaiset huomiot

6 §

Pykälän 3 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan *lääkkeellä* lääkelain 3 §:ssä tarkoitettua lääkettä. Pykälän 6 kohdan mukaan *muulla eläinten käsittelyssä käytettävällä aineella* tarkoitetaan eläimelle annettavaa muuta kuin lääkettä tai eläimen ravitsemukseen kuuluvaa ainetta, jota käytetään eläimen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tai eläintuotannollisista syistä. Pykälän 2 kohdan mukaan *eläinlääkkeellä* tarkoitetaan eläinlääkeasetuksen 4 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua ainetta tai aineiden yhdistelmää.

Pykälän 1 kohdan mukaan *lääkitsemisellä* tarkoitetaan kuitenkin vain **lääkkeen** tai muun eläinten käsittelyssä käytettävän aineen käyttöä. Lääkitsemisellä ei siten tässä tarkoitettaisi eläinlääkkeen käyttöä. Lääkitseminen tulisi määritellä tarkoittamaan *lääkkeen, eläinlääkkeen tai muun eläinten käsittelyssä käytettävän aineen käyttöä*.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan eläinten hoidossa on käytössä aineita, jotka voidaan tulkita eläinlääkeasetuksen (2019/6) 4 artiklan 1 alakohdan mukaisiksi eläinlääkkeiksi tai lääkelain (693/1987) 3 §:ssä tarkoitetuiksi lääkkeiksi (esim. vesi, happi, kaloilla laajasti käytetty suola ja mehiläisillä käytetty muurahaishappo). Aluehallintovirasto katsoo, että vaikka aineita käytettäisiin eläimille osin eläinlääkeasetuksen tarkoittamalla tavalla esim. sairauden hoitoon tai ehkäisyyn tai elintoimintojen palauttamiseksi eli lääkinnällisesti, tällaisten ruokakaupoista saatavien lääkkeiksi tai eläinlääkkeiksi katsottavien aineiden käytön valvonta on mahdotonta. Aluehallintovirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että vallitsevaa oikeustilaa muutettaisiin, mutta toiminnan tulisi olla yksiselitteisemmin säädetty lailliseksi.

33 §

Aluehallintovirasto katsoo, että uusi säännös, jonka mukaan valvontaviranomaisella on oikeus saada *pyytämässään muodossa kirjallisesti tai sähköisesti* tietoja, on hyvä ja perusteltu. Eläinten lääkintä on enenevissä määrin siirtymässä siihen, että lääkkeitä luovutetaan myöhemmin ilmeneviä tautitapauksia varten varalle eli tuottajan käytettäväksi eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti. Valvontaviranomaisella on tarve kyetä tehokkaasti valvomaan sekä lääkevirtoja eli eläinlääkärien toimintaa että lääkkeiden tosiasiallista käyttöä eli tuottajien toimintaa. Valvonnan keskeisenä tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden turvallisuus.

Säännöksen perusteluissa annetaan ymmärtää, että viranomaiselle olisi ongelma joutua käsittelemään valtakunnallisen terveydenhuoltojärjestelmän yhteydessä olevaa sähköistä lääkekirjanpitoa suoraan mainitussa järjestelmässä. Tämä ei pidä paikkaansa. Koska lääkekirjanpito on lakisääteisesti toteutettava juuri näissä järjestelmissä (Naseva ja Sikava), tulisi viranomaiselle säätää yksiselitteinen tiedonsaantioikeus suoraan tähän järjestelmään. Tällä hetkellä lähineläinlääkärien tunnukset näihin järjestelmiin ovat sellaiset, että viranomainen ei voi nähdä

lääkitystietoja lainkaan. Tunnukset ovat myös sellaiset, että tuottaja ei voi antaa viranomaiselle edes valtuutuksella näkyvyyttä lääkitystietoihin.

34 §

Säännökseen tulisi lisätä maa- ja metsätalousministeriölle sekä aluehallintovirastolle oikeus saada tietoja. Aluehallintovirasto valvoo tuottajien ja eläinlääkärien lääkkeiden käyttöä. Valvonta edellyttäisi pääsyä sähköiseen lääkekirjanpitoon sekä lääkkeiden käyttöä ja luovuttamista koskeviin sopimuksiin. Valvonnassa on havaittu paljon puutteita sekä sopimusten solmimisessa että niiden edellytysten noudattamisessa. Tällä hetkellä ei ole käytännöllistä tapaa valvoa sitä, mille tiloille eläinlääkärit mahdollisesti luovuttavat lääkkeitä ilman asianmukaisia sopimuksia tai riittäviä käyntimääriä.

Muuta

Hallituksen esityksessä ei mainita muutosta lain 41 §:ään, mutta tälle on tarve, sillä valvonnan kohteita ei voida määrätä korjaamaan toiminnan puutteita tai kieltää jatkamasta lainvastaista toimintaa. Hallintopakkokeinot keskittyvät yksinomaan tuotantoeläinten lopettamiseen ja hävittämiseen. Tällaisten ankarien pakkokeinojen lisäksi tarvittaisiin lievempiä pakkokeinoja ja keinoja puuttua myös eläinlääkärien toimintaan. Pykälään tulisi lisätä pakkokeinoina määräyksiä ja kieltoja, jotka koskisivat eläinlääkäreitä ja lääkekirjanpitoa.

Lisätiedot

Lisätietoja lausunnosta antavat allekirjoittaneet.

Lääninеläinlääkäri	Matti Nyberg, ratkaisija
Lääninеläinlääkäri	Jan Mattila, esittelijä

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoitus on viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja LSSAVI/17518/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/17518/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mattila Jan 17.11.2021 10:25

Ratkaisija Nyberg Matti 17.11.2021 11:09